

Asya Studies

Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 4 - Number:12, p. 56-66, Summer 2020

AYŞE KULİN'İN *GECE SESLERİ* ADLI ROMANINDA KADINA YÖNELİK ŞİDDET

VIOLENCE AGAINST WOMEN IN AYSE KULIN'S NOVEL GECE SESLERİ

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
11.05.2020

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
29.06.2020

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.06.2020

Asya Studies

Öz

Bireyi kendisine merkez olarak alan edebiyat, insanlığın ortak hafızası ve vicdanıdır. İnsan ise duyguları, düşünceleri ve karmaşık zihin dünyasıyla tanımlanması zor bir varlıktır. Roman, edebî türler içinde insan gerçekliğini uzun soluklu bir kurgu içinde vermesi ve anlatı dünyasının imkânlarından sonuna kadar faydalanması özelliğiyle kültürel, toplumsal değişim ve dönüşümün bir aynası niteliğindedir. Kendini oluşturmaya devam eden bir tür olarak romanın gücü, diğer edebî türlerin yapamadığı, kendini modern yaşamın şaşırtıcı hızına koşut bir şekilde güncellemesinde yatar. Türk edebiyatında romanın doğuşundan itibaren yazarlarımız, insanı ve onun dünyasını roman sanatının kendilerine sağladığı imkânlar ölçüsünde anlatmaya özen göstermişlerdir. Günümüz Türk romanının önemli isimlerinden olan Ayşe Kulin de romanlarında çağının tanığı ve sesi olarak, kadınları anlatan tutumuyla dikkati çekmektedir. *Gece Sesleri* romanı, vakaların geçtiği dönemin ekonomik, sosyal, kültürel koşullarını romancının özgün bakış açısıyla verirken tarihsel zamanın panoramasını da romanına bir arka plan olarak yerleştirmektedir. Toplum hayatında yaygın olarak görülen cinsiyetçi anlayış, geleneksel kültürümüzün de bu anlayışa sağladığı kültürel dayanakla en belirgin tavrını kadına yönelik şiddet ve ötekileştirme olgusunda göstermektedir. Kadına yönelik şiddet olgusu diğer bilim dalları tarafından da incelenmekle beraber insanı anlatan modern bir edebî tür olan romanda, toplumsal bir duyarlılık temelinde işlenmektedir. Bu yazıda, *Gece Sesleri* adlı eserde kadına yönelik olarak gerçekteştirilen şiddetin değişik boyutları incelenerek romanın anlam dünyası içinde önemli bir nesne konumunda olan kadına dair bir farkındalık oluşturmak hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Gece Sesleri*, Kadına Yönelik şiddet, Türk Romanı

Abstract

*Literature, which takes the individual as its center, is the common memory and conscience of humanity. A human being is a difficult entity to describe with her emotions, thoughts and a complex world of mind. The novel is a mirror of cultural, social change and transformation with its feature of giving human reality in a long-term fiction within literary genres and making full use of the possibilities of the narrative world. As a genre that continues to form itself, the strength of the novel lies in updating itself in parallel to the surprising speed of modern life, which other literary genres cannot. Since the birth of the novel in Turkish literature, our writers have paid attention to explain the human and its world to the extent that the art of the novel provides them. Ayşe Kulin, who is one of the important names of today's Turkish novel, draws attention with her attitude telling women as the witness and voice of her age in her novels. The *Gece Sesleri* novel gives the economic, social and cultural conditions of the period in which the cases pass, with the original perspective of the novelist and places the panorama of the historical time as a background for her novel. The sexist understanding, which is widely seen in social life, shows the most pronounced attitude of violence and othering towards women with the cultural basis of our traditional culture. Although the phenomenon of violence against women is examined by other disciplines, it is studied on the basis of a social sensitivity in the novel, which is a modern literary genre that narrates people. In this article, it is aimed to create an awareness of the woman who is an important object in the world of meaning by examining the different dimensions of violence against women in the work called *Gece Sesleri*.*

Keywords: *Gece Sesleri*, Violence Against Women, Turkish Novel

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Akçora, E. (2020). Ayşe Kulin'in *Gece Sesleri* Adlı Romanında Kadına Yönelik şiddet. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, Year:4, Number: 12, Summer, p. 56-66.

Ercan Akçora

Yüksek Lisans Öğrencisi / Muş
Alparslan Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve
Edebiyatı Anabilim Dalı
ercanedebiyat@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0001-6383-2996>

DOI:

<https://doi.org/10.31455/asya.735424>

Giriş

Edebiyatın öznesi insandır. Olayları ve olguları estetik bir form içinde işleyen edebî eser, insan gerçekliğini yalınkat bir durumda değil, ontolojik alanının karmaşık düşselliği içinde vermeye çalışır. Roman, bu imkânı sağlayan uzun soluklu kurgusal bir anlatı olmasıyla heterojen bir dünyanın çok sesli perspektifini sunar. İnsana açtığı geniş zihinsel hareket alanıyla onun özgür ve bilinçli bir varlık olmasında büyük pay sahibi olması romanı, anlatı türleri içinde özel bir konuma kavuşturur. Romancı, romanın anlatı olanaklarının kendisine sağladığı serbest alanla ele aldığı kahramanlara bir sahilik kazandırmaya çalışır. Edebî eserin çok katmanlı dünyası içine girebilmek ise roman sanatının muhiti içinde derinlikli bir bakış açısına sahip olmakla mümkün olur. İnsanın psikolojik ve sosyal dünyasını estetik bir form halinde işleyerek ortaya koyan edebî eser vasıtasıyla birey, kendisini, hayatı ve olayları anlamaya başlayarak manevi dünyasında genel bir değişim süreci yaşar (Altunay, 2015: 39). Bu değişim bireye, estetik bir bakış açısı da kazandırır. Toplumdaki değişim ve dönüşümlerin edebî türler aracılığıyla ele alınışı elbette tabiat bilimlerinde olduğu gibi objektif değildir. Edebiyatın kendi doğal alanından kaynaklı hassas ve insanî bir bakış açısına sahip olması, olaylara ve olgulara bakarken edebî bir öznelliği beraberinde getirmesi onun aynı zamanda işlevsel bir duyarlılığa da sahip olduğunu gösterir. Roman ise sosyal, psikolojik, kültürel, teknolojik değişimlerin insan hayatı üzerindeki etkilerinin ele alındığı, kitlesel alımlanma gücü en yaygın olan edebî türdür. Kurgusal bir anlatı olarak romanın, gelişim evrelerini tamamlayan diğer edebî türler içinde hâlâ gelişmekte olan bir tür oluşu (Tökel, 2017: 232) onu, anlatı evreninin sınırsız dünyası içinde ayrıcalıklı bir konuma ulaştırır. İnsanoğlunun hikâyesini modern zamanların geçerli anlatım biçimleriyle dile getiren romanın estetik doğası onu, hem bir anlatı olarak cazip kılar hem de yaşadığı çağın sorunlarını anlatmada ideal bir tarz olarak önümüze çıkarır (Tekin, 2018: 10).

Toplumsal yapının en önemli kurumu ailedir. Hayatla ve onun değerleriyle ilk tanışmamız ailede başlar. İnsanın sosyal bir varlık olarak bir kimlik sahibi olmasında ailenin çok büyük bir rolü vardır. Sağlıklı ve özgüvenli bireylerin yetişmesinde en önemli pay ailenin temel yapı taşı olan kadına aittir. Sosyal hayatta ve aile yaşamı içinde hemen her toplumda, değişen dozlarda öyle veya böyle kadınlar; psikolojik, fiziksel, cinsel, sosyal vs. şiddete maruz kalmaktadırlar. Ülkemizde ve dünyada kadına yönelik şiddet konusunda gözle görülür hukukî adımların atılmasına rağmen her geçen gün kadınlara karşı aile içinde ve dışında şiddetin birçok türü uygulanmaya devam etmektedir. Toplumda kadınlık algısının insan haklarına ve eşitlik ilkesine koşut bir şekilde değiştirilmesinde romanın, edebiyat kanonu içindeki münhasır alanından öte, bireylerin birbirine karşı davranışlarında daha hoşgörülü bir tavra sahip olmaları ve demokratik bir yaşam kültürünün inşasındaki rolü büyüktür. Burada romanın geniş kitleler üzerindeki değiştirici dönüştürücü etkisi belirleyici bir faktördür. Daha iyi bir dünya idealinin oluşmasında edebiyat ve dolayısıyla roman, önemli bir rol oynamaktadır. Roman tam da bu noktada hayatı anlatırken, sırf belirli bir edebî perspektife uygun olanı değil, insan yaşamının tüm çeşitliliklerini resmetmeye çalışır (Watt, 2018: 11). Yazıldığı dönemin sosyal, kültürel, psikolojik gerçeklerini belli bir süzgeçten geçirdikten sonra anlatan roman psikoloji, tarih ve sosyoloji gibi bilim dallarına da bu yönüyle zengin bir malzeme kaynağı sağlar (Şeker, 2017: 641). Toplum içinde ve aile hayatında kadına yapılan şiddet, sözü edilen malzemenin önemli bir örneğidir. Modernleşme tarihimizin başlangıcı sayılan Tanzimat döneminden itibaren romancılarımızın önemli bir bölümü kadın ve kadına şiddet konusunu işlemişlerdir. Erkek yazarların yazdığı romanlarda eril bir dil kullanıldığı görülse de, genel olarak romancılarımızın şiddet meselesinde belli bir duyarlılığa sahip olduğu görülmektedir (Yılmaz, 2005: 145). Günümüz Türk edebiyatının en çok okunan yazarlarından biri olan Ayşe Kulin de aile ve kadın mevzusunda bu duyarlılığı gösteren romancılarımızdandır. Bu yazıda, onun *Gece Sesleri* romanında kadına yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet konusu ele alınacaktır.

Romanımızın Öncesi ve Sonrasında Kadına Şiddet

İnsanın psikolojik, sosyolojik ve kültürel dünyasını anlayıp aktarmada roman, her zaman önemli bir rol oynamıştır. Ortaya çıktığı günden itibaren insanların yaşamı üzerinde derin izler bırakmıştır. Gerçeği kurgu yoluyla anlatan roman, tanımı hâlâ yapılamamış bir edebî tür (Antakyalıoğlu, 2013: 20) olarak da ayrıca incelenmeye değerdir. Edebî nevi içinde tekâmülünü henüz tamamlamamış bir tür olan roman, ana malzemesi olan insanı ele alırken doğal olarak onun bunalımlı ve gerilimli dünyasını da anlatır. Toplumun önemli bir kurumu olan aile içinde ve dışında kadına uygulanan şiddet konusu Türk romanının doğduğu dönem olan Tanzimat'tan itibaren işlenmeye başlamıştır. Elbette romanımızın ilk dönemi olması sebebiyle Tanzimat romanının tematik sorunsal alanı bizim şimdiki bakış açımıza göre

epeyce farklılık arz etmektedir. Yani kadın romanda, tarihsel-sosyolojik bir varlık olarak işlenmekten ziyade toplumun ilerlemesinde bir problem olarak görülerek modernleşmeci bir bakış açısıyla ele alınmıştır (Şeker, 2017: 651). Nitekim Tanzimat yazarları romanı Batı'dan getirirken onu, edebiyatımızın Batılılaşması ve halkın eğitim seviyesini yükseltmede bir araç olarak görmüşlerdir (Moran, 1998: 17).

Ahmet Hamdi Tanpınar, *Romana ve Romancıya Dair Notlar I* adlı yazısında Namık Kemal'in *İntibah*'ından evvel Ahmet Midhat Efendi'nin *Letâif-i Rivâyât* ve Emin Nihat Bey'in *Müsameretnâme* adlı eserleri yazılsa da bizde ilk roman olarak *İntibah*'ı görür (Tanpınar, 2000: 58). Türk edebiyatında ilk edebî roman olarak adlandırılan Namık Kemal'in *İntibah* (1876) adlı eseri kadına yönelik olarak yapılan şiddeti işleyen yönüyle edebiyat tarihçilerimizin ve eleştirmenlerimizin pek de bahsetmedikleri bir roman olma niteliğini taşır. *İntibah* romanında Ali Bey saf, temiz ve iyi ahlâklı cariyesi Dilâşub'u, Mehpeyker'in iftiralari sayesinde kendisini aldattığını sandığı için öldüresiye döver (Yılmaz, 2005: 140).

"(...)Dilâşub sokaktan avdet ederek odaya girince Bey hemen son nefesinde katilin ciğerini koparmaya saldıran yaralı asker gibi sırf âsâbi, gayet müthiş, nihayet derecede bî-rahmane bir hamle ile Dilâşub'un zaman-ı şevkında lâyıkıyla koklamaya kıyamadığı o nazik saçlarına sarılarak ve sekerat-ı mevt hâlinde zuhur eden harharalar kadar korkunç bir sada ile:

"Benlerini kime gösterdin, fahişe?..Davetnâme'yi kime yazdın, mel'ûn!' diyerek biçâre kızın başı yanındaki duvara bir suretle çarptı ki vurmasıyla Dilâşub'un ağzından burnundan siyah siyah kanlar dökülerek meyyit gibi boylu boyuna yere yıkılması bir oldu."

"(...)Pençesine sayd geçmiş, gözüne kan görünmüş canavar gibi dişleriyle, tırnaklarıyla kızın ötesini berisini yırtmaya, koparmaya başladı." (N. Kemal, 2018: 125).

Tanzimat dönemi romanları içinde kadına yönelik şiddet konusunu ele alan bir başka eser Sâmipaşazâde Sezâi'nin yazdığı *Sergüzeşt* (1888) adlı romandır. Tanzimat dönemi romanlarının bazılarında görüldüğü gibi bu romanda da esaret teması ön plandadır (Karabulut, 2013: 65). Bu romanda ve dönemin diğer romanlarında esaret teması merkezinde şiddetin farklı boyutları işlenmektedir. Ayşe Kulin dışında, modern Türk edebiyatında kadına şiddet konusunu işleyen başka yazarlarımız da vardır. Kadına yönelik şiddeti ele alan bir başka modern dönem romancımız Orhan Pamuk'tur. Bu yazıda Pamuk'un örnek olarak seçilmesinin sebebi, yaşayan yazarlardan biri olarak kitapları dünyada ve ülkemizde en çok okunan yazarlardan biri olmasından ileri gelmektedir. Günümüz Türk romanının önemli isimlerinden olan yazarın 2008'de yayımlanan *Masumiyet Müzesi* adlı romanında, romanın baş kişilerinden biri olan Füsün'un Kemal'e söylediği sözler, sosyal bir varlık olan kadının kamusal alanda kendisini göstermemesinin örneğini oluşturur (Sağlam, 2014: 113).

"Füsün, canım şu dünyanın, şu harikulade âlemin güzelliğine bak," dedim. "Öfkelerle, kavgalarla hayatı zehirlemenin hiçbir anlamı yok."

"Sen hiç anlamıyorsun."

"Neyi?"

"Senin yüzünden hayatımı yaşayamadım Kemal," dedi. "Gerçekten artist olmak istiyordum ben." "Özür dilerim."

"Ne demek özür dilerim?" dedi aşırı bir öfkeyle.

Bazan arabanın ve onun hızı birbirini tutmuyor, birbirimizi anlayamıyorduk.

"Özür dilerim," diye yeniden bağırdım bu sefer, beni anlamadığını sanarak.

"Feridun ile sen benim filmlerde oynamama bile bile mani oldunuz. Bunun için mi özür diliyorsunuz?"

"Papatya gibi, Pelür'deki sarhoş kadınlar gibi olmak istiyor muydun gerçekten?"

"Zaten artık hep sarhoşuz," dedi. "Üstelik ben onlar gibi olmazdım hiç. Ama siz, meşhur olur sizi bırakır giderim diye kiskançlıkla hep evde tutunuz beni." (Pamuk, 2011: 533).

Erkeğin kadına yönelik uyguladığı cinsel şiddet olayı *Masumiyet Müzesi* romanında da görülmektedir. Kadına yönelik olarak gerçekleşen şiddet olgusu, toplumumuz içinde ne yazık ki artık sıradan bir vaka niteliği almıştır. Kadına uygulanan şiddet, romanımız içinde önemli bir yer kaplamak ile birlikte, cinsel şiddetin, şiddet türleri içinde ayrı bir konumda bulunduğunu belirtmek, işin ciddiyetinin hangi boyutta olduğunu anlamak açısından önemli bir göstergedir. Cinsel şiddetin bir alt türü olarak

cinsel istismar da toplumda sıkça görülen durumlardan biridir. Özellikle yaşı küçük kızlara yönelik olarak aile içinde erkek kardeş, baba, bazen de yakın akraba veya farklı bireyler tarafından yapılan bir davranış olarak karşımıza çıkar. Romanın kadın kahramanı Füsün'un yaşadıkları, yetişkinliğe henüz erememiş birçok kız çocuğunun başına gelmiş olayların bir prototipidir:

"...Bazan da adamın eli ağaçtan sepete ustaca düşen bir meyve gibi pat diye Füsün'un kucağının tam kenarına 'yanlıklıkla' düşüverir, orada hafif titreyerek, nemlenip ısınarak yolunu arayıp kıpırdanırken, Füsün bacaklarıyla kalçası arasında bir yengeç varmış gibi kıpırtısız kalır, adam da o sırada öbür eliyle çay içip odadaki sohbe katılırdı. On yaşındaki Füsün arkadaşlarıyla kâğıt oynayan babasının kucağına oturmak isteyip reddedildiğinde (Dur kızım, görüyorsun meşgulüm işte), babasının oyun arkadaşı Sakil Bey 'Gel sen bana şans getir,' deyip onu kucağına alır, daha sonra pek de masum olmadığını anlayacağı bir şekilde onu okşayıp severdi." (Pamuk, 2011: 63).

Şiddet Kavramı ve Gece Sesleri Romanı

Arapça bir kelime olan şiddet, *şedd* kökünden gelmekte olup sertlik, katılık, fazlalık, sıklık, sözle yola getirme yerine kaba kuvvet kullanma gibi anlamlara gelir (Devellioğlu, 2013: 1163). Batı dillerindeki karşılığı ise incitmek, zarar vermek, bozmak, lekelemek, ihlâl etmek, zorlamak, tecavüz etmek, kısıtlamak, baskılamak gibi anlamlara gelen *violence* sözcüğüdür. (Dursun, 2011: 3-4). Şiddetin fiziksel, psikolojik, sosyal, cinsel gibi türleri vardır. Şiddet olgusunun karmaşık bir niteliğe sahip olması, günümüzde onun sosyoloji, psikoloji, kriminoloji, psikiyatri, biyoloji gibi disiplinler tarafından incelenmesine sebep olmaktadır (Özkan, 2018: 59). Kadına yönelik şiddete bakarken, sorunu sırf kendi başına, yani kültürel ve sosyolojik gerçeklerden bağımsız olarak ele alırsak eksik bir saptama yaparız. Çünkü kadına şiddeti doğal bir olgu olarak gören gelenek ve göreneklerden kaynaklı muhafazakâr bir toplum yapısına sahibiz. Deyim ve atasözlerinde kadına yönelik şiddeti tahrik edici çokça örnek görmek mümkündür (Yılmaz, 2005: 137). Kötü yola düşmek, eksik etek, kuyruk sallamak, dayak cennetten çıkmadır, kızını dövmeven dizini döver, saç uzun aklı kısa, erkektir sever de döver de, kocanın vurduğu yerde gül biter, kadının fendi erkeği yendi vs (TDK, 2009).

İlk olarak 2004 yılında Remzi Kitabevi tarafından yayımlanan *Gece Sesleri*, 1940'lı yıllarda Aydın-Bozova'da tarım ve ticaretle uğraşan konak sahibi zengin bir ailenin ve o ailede yaşayan bireylerin birbiriyle olan ilginç ve sırlarla dolu ilişkisini ele alır. Romanın iki önemli kahramanı olan anne ile kızının (Ayda ve Aşlı) birbiriyle olan ilişkileri temelinde, aile merkezde olsa da arka planda dönemin Türkiye'sinin ekonomik ve sosyal koşullarını irdelemesi anlamında zengin bir panorama sunmaktadır (Erdemci, 2011: 39). Anne ile kızın yanında, belki de romanın merkezinde yer alan en önemli karakter Ziynet'tir. Eserde Ziynet'in çok genç yaşta konağa geldikten sonra yaşadıkları, romanın anlatı unsuru olarak sürükleyiciliğinde başat bir rol oynamaktadır. İleriye ve geriye dönüşlerle 1940'lı yıllardan 1970'li yıllara, oradan günümüze ve tekrar geçmişe gitmelerle zamansal bir sarkaç halinde roman ilerler.

Sosyal Şiddet

Gelenek ve kültürün de etkisiyle kadınların, toplumsal cinsiyet bağlamında ötekileştirilmesi, kadın olmaktan kaynaklı sosyal rollerini yerine getirmede engellerle karşılaşması ve günlük hayatta hareket alanlarının kısıtlanması sosyal şiddetin en çok görülen şeklidir. Esasen kadınların kendi başına öznel bir varlık olarak değil de onlara biçilen toplumsal rol içinde tanımlanmaları, sosyolojik bir muhafazakârlığa veya daha da ilerisi toplumsal rolleri herhangi bir eleştiriye tabi tutmayan gelenekçi bir anlayışa yol açar (Berktaş, 2003: 128). Romanın başkahramanı Ayda'nın kızına, eşiyle tanışma daha doğrusu tanışamama sürecini anlattığı sözler bir nevi sosyal şiddetin göstergesidir:

"Benim gençliğimde, sizlere tanınan hakların hiçbiri tanınmıyordu bize. Erkeklerle gezmemize, flört etmemize, hoşlandığımız kişilerin karakterlerini öğrenmemize fırsat verilmiyordu. Bir arkadaş toplantısında tanıştık. Yakışıklılığına kapıldım, birkaç kere buluştuk, sinemaya, tiyatroya gittik. Sonra annesi beni istemeye evimize geldi. Onu tanımaya zamanım olmadı." (Kulin, 2019: 11).

Bir aile içinde yaşayan fertlerin de bazen birbirlerine şiddet gösterdikleri görülür. Aile içi şiddet olarak da adlandırılan bu durum birçok toplumda görülen bir özelliktir. Ana-baba ve çocuklar arasında meydana gelen bu olay, ileriki dönemlerde psikolojik hastalıklara ve değişik sorunlara da sebebiyet vermektedir. Aslı ile annesi Ayda arasında geçen diyalog aile içi şiddeti gösterir:

"Nedim Baba'yla karakollardan eve dönüşlerimin bir seferinde, annem suratıma bir tokat atmamak için zor tutmuştu kendini. Bana sarılmasını beklerken, havaya kalkan ve yüzüme inemeyen eline bakıp, 'Az daha vuruyordun bana anne!' demiştim. Geç kaldım kızım.Sana vurmakta geç kaldım. Seni,bir şehir eşkıyasına dönmüşmeden önce dövmeliydim. " (Kulin, 2019: 17-18).

Erkek egemen veya ataerkil toplumsal sistem ve bu sistemin belirlediği toplumsal cinsiyet rolleri kadını ötekileştirip onu, ikinci sınıf bir birey konumuna düşürmektedir. Bu durum dünyada ve ülkemizde kadına yönelik uygulanan şiddetin temel nedenlerinden biri olmaktadır (Aşkın ve Aşkın, 2017: 19). Başka bir deyişle erkeğe biçilen üstün rol, kadın üzerinde baskı uygulamanın gerekçesini oluşturmaktadır. Hatta erkek, mevcut hakim konumunu da yetersiz bularak kendisini, ezeli ve ebedi bir haklılığın atmosferi içinde tahayyül eder (Pamuk, 2011: 59). Ülkemizde kadına yönelik şiddete altyapı sağlayan önemli olgulardan biri de toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir. Gelir düzeyinin düşmesiyle artan yoksulluk olgusu, kadının aile içindeki savunmasızlığını daha da arttırarak onu zor duruma düşürmektedir. Bu zorluk, kırsal ve kentsel koşullarda yaşayan kadınların belirgin bir problemidir. Esasen kadına yönelik şiddet olgusuna bakıldığında, sorunun kökeninde sadece ekonomik sebepler değil, kültürel, sosyal ve psikolojik faktörlerin de önemli rol oynadığı görülmektedir. Bütün bu etmenler kadını, pasif ve edilgen bir konuma itmektir. Böylece kadın, yaşadığı bu pasif ve boyun eğici durum içinde kaderine razı olmak zorunda kalmaktadır. Konağın hizmetçi kadınlarından olan Satı'nın hanımının yanında konağa geliş hikâyesi aslında Türkiye'nin birçok yöresinde benzer durumu yaşayan genç kızlar için önemli bir örnektir. Konağın hanımı Sultan'ın gelişi ise dram içinde başka bir dram durumunun çarpıcı bir örneğidir:

"Satı, Sultan'ın çeyizinin bir parçası olarak gelmişti Bozova'ya. Dere kenarında oyun kurdukları çocukluk günlerinden beri arkadaşları Sultan'la. Birlikte kozalak toplayıp su birikintilerinde ayaklarını ıslatan ve leğenlerde gemi niyetine takunyelerini yüzdüren iki çocuktular önceleri. Sultan'ın babasının evinde işe duran kadınlardan birinin kızydı Satı. Sultan'dan yaşça daha küçüktü ama ağa kızını oyalasın, eğlendiriş diye oyun arkadaşı olarak seçilmişti Sultan'a. Sultan'ın anası genç ölmüştü. Onu koruyacak, kollayacak ablaları da yoktu. Beş erkek kardeşin arasındaki tek kız çocuğu Sultan. On beşini bitirdiği yıl, Sultan'ı çevredeki en zengin ağanın küçücük bir kız çocukla dul kalan oğluna istemeye geldiklerinde, babasının eve yeni getirdiği analığı evliliği münasip bulduğunu söylemiş, hemen gelin etmişti üvey kızını. Evinden ayrılmadan önce çok ağlamıştı Sultan. 'Boyundan bosundan utan, kızım,' deyip durmuştu analığı, yaşına göre iri ve uzun boylu olan Sultan'a. Babası, küçük yaşta anasız kalan ve boylu boslu da olsa çocukluktan henüz çıkmış tek kızına kıyamamış, yanına Satı'yı da katmıştı koca evine giderken. Satı'nın yazısı, ailesine verilen paranın karşılığında, ömür boyu Sultan'ın hizmetinde çalışmak üzere yazılmıştı. Zaman zaman düşünürdü Satı, acaba insanların kaderlerini isimleri mi tayin ediyor diye. Hanımlık, adı Sultan olana yakışacağı için mi, arkadaşı ağa karısı olmuştu? Eğer öyleyse Sultan, sultan gibi yaşarken, Satılmış'ın kızı Satı da davarın peşinde sürüklenip duracaktı hayat boyu. Başka takacak ad bulamadın mı bana anam, diye uykuya ağlayarak daldığı geceler çok olmuştu Satı'nın. " (Kulin, 2019: 44-45).

Gece Sesleri romanında vakaların geçtiği önemli bir zaman dilimi de 1940'lı yıllardır. Öncelikle İkinci Dünya Savaşı'nın yaşandığı bu yıllarda, ülkemizde büyük siyasal ve sosyal değişimler yaşamımıza yön vermiştir. Bir tür muhafazakâr modernleşmenin yaşandığı bu dönemde yeni bir cinsiyet algısının olduğu aile odaklı modern toplum modeli görülmeye başlanmıştır (Sancar, 2014: 20). Aile odaklı yeni toplum modelinde kadın, eve daha çok hapsolmek zorunda kalmıştır. Ekonomik özgürlüğü olmayan kadınların aile yaşamı içinde ayrımcılığa uğradıkları yaygın olarak görülür. Bu durum onun, toplumsal hayatta ve aile içi yaşamda kişisel özgürlük alanının da kısıtlanmasına ve sosyal anlamda pasif kalmasına yol açmaktadır. Böylece kendisine biçilen rolü yerine getirmek mecburiyetinde kalan kadın, edilgen bir konuma itilerek kendisinden daha güçlü hemsinlerine ve diğer aile bireylerine hizmet etmekle mükellef duruma gelmektedir (Oktay, 2015: 65). Aydan'ın düşüncelerinde bu eşitsizliğe karşı bir özeleştirme yapılmaktadır:

"Bir zamanların heybetli Ziyne'ti şimdi küçücük bir kız çocuğu gibi duruyordu, Aslı'nın üzerine bol gelen penye geceliğinin içinde. O kadar çaresiz, o kadar korumasızdı ki gidip sarıldım sımsıkı. Sırtından kayan battaniyeyi yeniden yerleştirdim omzuna."

"Keşke salonda oturaydın. Daha rahat ederdin."

"Mutfak rahat."

"Elbette! Ömrünün büyük bir kısmını mutfakta geçiren bir insan, salonda rahat edebilir mi? Salonlara bizler kurulumuz kurum kurum. Biz hanımlar. Kahve yap Ziyne! Çayı demle Ziyne!"

Bir bardak su getiriversene Ziynet! Sultan Hanım'ın sultanından kurtulduktan sonra, kendine bahşedilen küçük evinde de mi hep mutfakta oturdu acaba Ziynet Dadı, diye düşündüm. " (Kulin, 2019: 166).

Psikolojik şiddet

Kadına karşı şiddetin önemli bir türü olan psikolojik şiddet, karşındakini utandırmak, aşağılamak, korkutmaya çalışmak, kişiliğine zarar vermek vs. şeklinde tezahür eder (Yılmaz, 2005: 138). Böylece kişinin kendine olan özgüvenini kaybetmesine, toplumdaki konumundan kaçmasına sebep olur. Sonuçları bakımından incelendiğinde bireyin kişiliği üzerinde büyük hasarlar meydana getirmesi bakımından etkisi en uzun süren şiddet türüdür. Özellikle ekonomik olarak muhtaç durumda olan kadınların yaşadıkları çaresizlik ve ezilmişlik duygusu onlarda büyük psikolojik travmalara yol açmaktadır. Ziynet'in uğradığı cinsel istismar sonrası uğradığı baskılar, elinden bir şey gelmemesi yaşadığı çaresizliği göstermektedir:

"Babası kim bu bebeğin?" diye soran olmadı Ziynet'e, Ziynet de kimseye hiçbir şey anlatmadı. Zaten Satı ona eğer bu halinde başının üstünde bir dam istiyorsa, hiç konuşmamasını tembihlemişti. Bir halt etmişti, bir suç işlemişti, yapacağı susmak ve büyüklerinin onun için hazırlayacağı kadere boyun eğmekti. Doğuma kadar ortalıkta gözükmemesi gerekiyordu. Zaten zorlu bir kış yaşıyorlardı, insanlar burunlarını çıkarıyordu dışarı. Karnı burnunda aylarını hep evin içinde geçirdi kız. Doğumdan sonra bebeğiyle birlikte bir başka yere yollanacaktı. İtiraz edecek hali yoktu Ziynet'in, suçlu olduğunu biliyordu. Yusuf'u yatağına çağırılmıyordu ama bağırp yardım da istememiş, başına gelenleri ertesi gün Satı'ya anlatmamıştı. " (Kulin, 2019: 49-50).

Psikolojik şiddet vakalarının önemli bir kaynağı, kadına uygulanan cinsel şiddetin onun kişiliğinde ve kimliğinde yol açtığı ağır hasarlardır. Geleneksel erkeklik imajı ve toplumsal cinsiyet anlayışının erkeğe verdiği rol, kadınlara cinsel şiddet uygulama hakkını da beraberinde getirmektedir.(Scully, 2014: 182) Kadına yönelik olarak yapılan aile içi cinsel şiddet, çoğu kez aile mahremiyeti adına açığa çıkarılmayarak üstü kapatılmaya çalışılır (Oktay, 2015: 70). Şiddete uğrayan kadın, yaşadığı durumu bir başka kişiye anlatmaya çekinir. Konunun açılması halinde kadın ya suçlanır ya da sesini çıkarmaması tavsiye edilir (Güngörmüş vd. 2014: 57). Sultan Hanım'dan sonra evin ikinci önemli hanımı konumunda bulunan Satı, Ziynet'i uyararak Hanım'ın kendisiyle konuşmaya geleceğini bebek meselesinin kapanmasını, bu durumu dillendirmemesini, aksi takdirde onun için iyi olmayacağı şeklinde üstü örtülü bir tehdit dilini kullanır:

"Hanım konuşmaya gelecek senle," dedi. "Suratını kıstıkleyip durma böyle. Kalkar elini öpersin, o konuşmadan konuşmazsın. Kız duydun mu beni?"

"Ne diyecekmış bana? Benim ne günahım var? Ben mi bindim oğlunun üstüne? Kovacaksa beni, sana söyletse ya! Ah Satı Bacı, odanda yataydın gelmeyecekti bunlar başıma ..." (Kulin, 2019: 38-39).

Ziynet'in uğradığı cinsel istismar sıradan bir vaka gibi görülüp üstü örtülmeye çalışılır hatta hamile kalmasından ötürü evin hanımı tarafından tehdit edilerek psikolojik şiddete bile uğrar:

"Bak kızım, bir hatadır işledin. Babasının kim olduğunu bile sormadım sana. Gençlik hatasıdır, dedim. Çiftlik genç adam dolu; eli ayağı düzgün kızsın, biri o istemeden abanmıştır üstüne, dedim. Ne ettiysen ettim, erkeklerimize duyurtmadım gebeliğini. Yoksa öldürürlerdi seni, evimize kara leke sürdün diye."

"Hanımum..."

"Konuşma. Lafımı kesme. Çocuk ölmeseydi, bebenle beraber yollatacaktım seni başka köye. Ama oğlan öldü ... " (Kulin, 2019: 39).

Toplumumuzda tabu olarak görülen konulardan biri hiç şüphesiz insan bedeni ve cinselliğidir. Kendi vücudumuzu tanıma konusunda yeterince bilinçli ve bilgili olmayışımız aile ve evlilik yaşamında önemli sorunlara yol açmaktadır (Yumru, 2016: 141). Özellikle kırsal bölgelerde görülen evliliklerde yoğun olarak karşılaşılan problemlerden biri de eşlerden birinin biyolojik olarak kısır olması, bundan dolayı da birbirini suçlaması yaygın olarak görülen bir durumdur. Çiftlerden genellikle erkeğin kısır olduğu bu tür durumlarda sorun çetrefilli bir hâl almakta ve erkek bu durumu kabul etmemektedir. Sorunun kendinde olduğunu kabullenemeyen erkek, eşine karşı yoğun bir psikolojik baskı ve suçlamaya

varacak eylemlerde bulunur. Erkek bu duruma karşı, toplumun ve geleneklerin de kendisine verdiği güçle kısa zamanda eşinin üstüne ikinci bir eş yani, kuma getirmeye çalışır. Gelişen tıbbın imkânlarından yararlanma fırsatının olduğu durumlarda ise eşler sorunun kaynağını bulur ve ona göre çözüm ararlar (Yumru, 2016: 141).

"Sultan Hanım,'Buralarda da amma kısır herif çıkıyo,' diye atıldı. 'Huyundan mıdır, suyundan mıdır, en az beş kişi biliyom çocuğu olmadığı için tedavi gören. Eskiden karılarının üzerine atıverirlerdi kusurlarını. Kuma üstüne kuma getirirlerdi. Şimdi doktorlar şıp diye söyleyiveriyorlar kusurun kimde olduğunu. Gözünü sevdiğimin tebabeti, her şeyin çaresini buluyor." (Kulin, 2019: 111).

Kadınların girdiği ağır psikolojik bunalımların kaynağı, bazen kendi hemcinslerinin yapıp ettikleridir. *Gece Sesleri* romanında yazar, kadınlara yapılan kötülükleri sergilerken sadece erkeklerin sebep olduğu dramdan söz etmez. Ezilen taraf olarak kadınların birbirine uyguladığı psikolojik ve sosyal şiddeti de soğukkanlılıkla önümüze serer. Uzun zamandır hayattan elini eteğini çekmiş olan Ayda'nın annesi Rengigül, şimdi hastanede ve yoğun bakımdadır. Ayda, annesini bunalıma sürükleyen nedenleri uzun zamandır düşünmektedir fakat bir türlü cevabını bulamamaktadır. Annesinin evinde kaldığı bir gün, onun günlüğünü bularak okumaya başlar:

"Kimseler yoktu evde. Suçluların, ellerinde olmadan suç mahalline dönmeleri gibi, ayaklarımın ucuna basa basa yürüdüm yatak odasına doğru. Goblen kaplı kutuyu aldım sakladığım yerden, çantamdan anahtarını çıkardım, açtım kapağını. Bu kez yatağa değil, pencerenin yanında durduğu için, dışarının aydınlığını alan küçük berjere oturdum, ayağımı önümdeki pufa uzattım. Gözlüklerimi taktım, okumaya başladım. Annem bu defterde Nedim Baba'yla tanışmasını ve Bozova'daki ilk günlerini anlatmış. Atlaya atlaya göz gezdirdim sayfalara, kendimle ilgili bir şeyler bulmak için. Maksadım annemi bunalıma sürükleyen nedenleri bulup suçluyu yakalamaktı." (Kulin, 2019: 235-236).

Günlüğü okumaya devam eder ve aradığı şeyi bulur:

"Onları gördüm! Gördüm onları! Gördüm! GÖRDÜM! GÖRDÜM! Ne kadar yalanlasalar da, inkâr etseler de, bu gözler benim gözlerim. İşte bu gözlerle, kendi gözlerimle gördüm onları! Gördüm. Gördüm. Gördüm! Nefes almak istemiyorum. Hatırlamak istemiyorum. Yaşamak istemiyorum. Tanrım ölmek istiyorum. Hemen ! " (Kulin, 2019: 237).

Ziynet, Ayda'nın üvey babası Nedim'e küçük yaşlarından itibaren dadılık yapmaktadır. Hem dadısı hem sırdaşı olmuştur. Aynı zamanda cinsel ihtiyaçlarını da giderir (Erdemci, 2011: 65). Rengigül bir gün kocası Nedim'i Ziynet'in göğüslerini öperken yakalar ve bundan sonra olanlar olur. Ağır bir psikolojik bunalıma girerek insanlara ve hayata olan güvenini kaybeder:

"Yanlış anladın, dedi Nedim. 'Senin zannettiğin gibi değil.' Sesim çıkmıyor ki cevap vereyim. Dizlerim titriyor, ellerim titriyor, dudaklarım titriyor. Binlerce nabız atıyor tüm bedenimde. Dışlerimin birbirine vurduğunu duyuyorum, takır takır. Nihayet bir ses çalınıyor kulağıma, insan sesine benzemeyen Metalik bir hırıltı gibi, hayvan inlemesi gibi tuhaf bir ses bu."

"Seni emziren kadınla mı yatıyordun bunca yıl!" Tanrım, bu benim sesim.

"Biz onunla hiç yatmadık. Sen yanlış anladın," diyor. Nasıl yanlış anlarım! Gözümün önünden gitmiyor gördüğüm manzara. Ziynet'in elbisesinin düğmeleri çözüktü, süt beyazı memeleri ortada. Kocam, benim kibar, nazik, beyefendi kocam, dadısının önünde dizlerinin üzerine çökmüş, başını kadının memelerine gömmüş! Ben bunun neresini yanlış anladım, biri söylesin bana, Allah rızası için biri bana söylesin." (Kulin, 2019: 238).

...
"Nedim, diyorum. Ne zamandır sürüyor bu ilişki?"

Öyle bir ilişki yok!

Nasıl yok? Ben sizi gördüm.

O, öyle bir ilişki değil?

Nedir o zaman? Nasıl bir ilişki bu?

Bu...bu...değişik bir şey, anlatması zor.

Anlat!, Hışır gibi sesim" (Kulin, 2019: 239).

Bu satırlarda, acı hakikati öğrenen Rengigül'ün derin bir alt üst oluş içine girerek tüm dünyasının yıkılışına şahit olmaktayız. Psikolojik şiddetin, etkileri bakımından insan üzerinde önemli bir travma bıraktığının çarpıcı bir örneği olan bu pasajdan sonra kahramanın bir daha eski hayatına dönemediğini, romanın ilerleyen sayfalarında görürüz.

Cinsel Şiddet

Hayatı anlatan bir edebî tür olarak romanın cinselliği ele alması, onun, kurgu içinde gerçekliği anlatma işlevi yanında, kahramanların sadece manevi dünyalarını değil onlara canlılık kazandıran bir alan olarak cinsellik konusunu işlemesi açısından da hayatî bir önem taşımaktadır (Aytaç, 2012: 38). Cinsel şiddet ise, cinsel bir eylemi gerçekleştirme, istenmeyen cinsel içerikli sözler söyleme, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunmak veya kişiyi ticarî amaçla cinsel olarak kullanmaya yönelik bir dizi eylemi kapsar (Çoklar, 2007: 3). Kadına yönelik olarak gerçekleşen şiddet eylemleri içinde en travmatik olanı kuşkusuz cinsel şiddettir. Kadına yönelik şiddet vakalarının önemli bir bölümünü onun bedeni üzerinden psikolojik ve tensel haz sağlama duygusu oluşturur. Erkek egemen sistemin yapısında, cinselliği yaşama noktasında erkeğe evlilik kurumu içinde ve dışında gözle görülür bir serbestiyet alanı yaratılmıştır (Sancar, 2009: 197). Özellikle *erkekliğe* yeni adım atmakta olan ailenin genç erkeklerine, ilk cinsel deneyimlerini yaşadıkları ortam olan ailede onlara, bu deneyimlerini rahatça yaşamaları için gözle görülür bir hareket alanı sağlanır. Nitekim bu romanda da ailenin genç erkekleri ilk cinsel deneyimlerini konağın hizmetçi kadınları vasıtasıyla yaşarlar. Hatta bazen bu deneyimi, ailenin hakimi konumunda olan yaşlı ve bilge kadını ayarlar (Erdemci, 2011: 68). Sultan Hanım ve Satı, oğulları Yusuf'un cinsellik deneyimini yaşaması için evin genç hizmetçisi Ziyne'ti bu işe uygun bulurlar:

"Satı bu yörelerin adetlerini bilmez değildi. Cinsel yaşama gözlerini, evlerinde çalışan genç kadınların koynunda açarlardı ağa oğulları. Onların ahıra inmeleri hoş karşılanmaz, kerhanedeki karılara gitmelerini de hastalık kapar ya da bitlenirler diye, anaları istemezdi. Böylece zengin evlerinde ergenliğe giren delikanlıların ilk cinsel deneyimleri, evdeki eli yüzü düzgün kadın hizmetkârlar yoluyla halledilmiş olurdu. Hatta denirdi ki konaklarda çalışan dul kadınlar, yeniyetmelerin koynuna girmeye can atar. Hem içlerindeki ateşi söndürür hem de bahşiş ve armağana gark olunurlardı. Satı, Ziyne'in henüz çok masum ve çok genç olduğunu anlatabilmek için ne diller dökmüştü Sultan'a. Erkek arayan takımdan değildi Ziyne. Öksüz ve yetim kalmış bir garibandı. Onu birkaç yıl sonra başgöz ediverirlerdi çiftlikte çalışan gençlerden biriyle, sevabı hanelerine yazılırdı. Yusuf'un koynuna girmeye başka birini bulsaydılar ya!" (Kulin, 2019: 46).

Feodal aile ilişkilerinin hüküm sürdüğü kırsal kesimde sosyal tabakalaşmanın belirgin olduğu büyük ve zengin aile ortamında, evin hakim erkekleri için bu ortam kendi eril alanlarının inşasında önemli bir rol oynar. Evin küçük beyi Yusuf da, toplumsal meşruiyet alanının kendisine sağladığı rahat hareket etme olanağını kullanarak evin hizmetçisi - sonradan konağın çocuklarının bakımını yapacağı için dadı olacaktır - Ziyne'ti kendi cinsel saldırganlığı için bir obje olarak görür:

"Ne demişti Yusuf, bir seher vakti çizgili pijamasını geren dimdik kamışıyla yatağına giriverdiğinde... Dellenme kız, rahat bırak kendini; koynundaki Seyis Memo değil, küçük ağa, demişti." (Kulin, 2019: 41).

Gece Seslerinde romanında başkahraman olarak Ayda görünse de olayların hep bir şekilde Ziyne etrafında cereyan ettiği görülür. Henüz küçük yaşta konağa gelişi, burada gelişip büyümesi ve ailenin diğer bireyleriyle olan ilişkileri ayrıntılı bir şekilde verilir (Yeşilçiçek, 2010: 95). Genç yaşta evin küçük beyi Yusuf tarafından iğfal edilir ve hamile kalır. O, doğum sancıları çekerken çocuğu alıp götürürler ve ona ölü doğduğunu söylerler (Yeşilçiçek, 2010: 95).

"Uyanır da sorarsa ne diyeceğiz hanımım?"

"Öldü diyeceğiz Satı. Konuştuk ya daha önce. Bunu bir sen, bir ben, bir de ebeden başka bilen yok, ona göre ha!"

"...On yedi yaşında oğlanın yanaşmaya serptiği tohumdan ne hayır gelirmiş? Senin de evladın sayılır Yusuf, sen büyütmedin mi onu...Eee, ne düşünüp duruyorsun o zaman? Ne bakarsın suratıma dik dik? Mürüvvetini görmeyelim mi oğlumuzun? Alacağı, kızıoğlankız, telli duvaklı geline yüzgörümlüğünü elimizle takmayalım mı, zamanı geldiğinde?" (Kulin, 2019: 35-36).

Kadına yönelik tecavüz olayı sadece erkek tarafından gerçekleştirilmez, bazen evin hakimi olan kadınlar tarafından bizzat bu işin ayarlandığı görülür (Yumru, 2016: 142). *Ağacın kurdu özünden olur* misali, baskı ve şiddet altında çaresizce yaşamlarını sürdürmek zorunda kalan kadınların hemcinsleri tarafından ayrıca böyle bir muameleye tabi tutulmaları kendi içinde bir trajediyi barındıran ironik bir vakadır:

"Sultan, yeşil gözlerinde, çok iyi bildiği zehirli bakışlarıyla gelip karşısına dikilmiş, Bizim Yusuf'un kamışına su yürüdü be Satı. Oğlan, kerhane orospularının kucağına düşmeden bir çaresine bakalım, demişti sigaradan çatallaşmış sesiyle.

Ne yapabiliriz ki?

Düşünürüz bir şey, Kerami'nin başına gelen bunun da başına gelmesin." (Kulin, 2019: 42-43).

Ataerkil zihniyet kadını bedenle ve cinsellikle özdeşleştirdiği için gelinen noktada, yaşadığımız modern hayat da neredeyse kadına, cinsellikten başka bir şey bırakmayan bir duruma gelmiştir (Berktaş, 2003: 130). Doğu'da da Batı'da da erkeğin kadına bakışı ve onu algılayış şekli hep aynı doğrultudadır. Muhafazakâr değerlerin ön planda olduğu geleneksel toplumlarda bu durum daha belirgin bir şekilde görülür. Yani kadın, erkeğin cinsel doyuma ulaşması için vazgeçilmez bir objedir. Kadının erkek tarafından cinsel bir nesne olarak görülmesi, sadece, günümüz Türk romanını da kapsayan Cumhuriyet dönemi romanında değil modernleşme tarihimizin başlangıç noktası olarak kabul edildiği Tanzimat dönemi romanlarında da sıkça karşılaşılan bir özelliktir (Arslan, 2010: 366). Elbette cinsellik, erkek ve kadın, her iki tür için de normal ve yaşanması doğal bir olgudur. Esasen burada vurgulanan, erkeğin cinsel ihtiyacını karşılama biçimidir. Yani kadının toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı olarak ayrımcılığa maruz kalması ve erkek için zevk objesine dönüşmesidir. Ayda'nın ikinci kocası, Sultan Hanım'ın da torunu Nedim'in İngiltere'de eğitimini sürdürdüğü yıllara dair yazarın anlattığı pasaj, erkeğin kadına dair algısının hiç değişmediğini ortaya koyar:

"Yurtdışında geçirdiği yıllar canlandı belleğinde yeniden. Kadınların arasında şımartılarak büyütülmüş bir çocuğun, kendini İngiltere'nin katı disiplinli okullarının soğuk yatakhanelerinde buluvermesi ve yeni konumuna alışması pek kolay olmamıştı. Sivilceli İngiliz oğlanlarla tek ortak noktaları, kızlara karşı tutuk oluşlarıydı. Üniversiteye geçtiğinde ise rahat etmişti. İngiliz kızları, karşı cinsleri gibi çekingen değillerdi. Üstüne üstüne gelmiş, utangaçlığını yenmesine yardımcı olmuşlardı. Sevgilileri olmuştu. Sütbeyazı gövdelerini altına çektiği küçük memeli körpe kızlarda, hayal meyal hatırladığı tadı bulamamıştı ama pes de etmemişti. Kızdan kıza geçerek arayıp durmuştu tam olarak kendinin de bilemediği o şeyi. Aradığı her neyse kızların bacak aralarında kesin değildi." (Kulin, 2019: 155).

SONUÇ

Sanayileşme ve modernleşmenin insan hayatına getirdiği muazzam fırsatlara ve sebep olduğu dönüşümlere rağmen dünyada ve ülkemizde kadına yönelik şiddet olaylarının her geçen gün daha da arttığı görülmektedir. Aile kurumu içinde ve dışında, kadın özelinde yaşanan problemler ve kadın cinayetlerinin istatistiksel sonuçları bu yargının haklılık payını ortaya koymaktadır. Yaşamın bir öznesi olarak kadın, edebiyatın konusu olmasının ötesinde, kendisine uygulanan şiddetle her şeyden önce bir insan hakkı ihlâlinin merkezinde yer almaktadır. Sağlıklı bir toplum ve güvenli bir gelecek tahayyülünün inşası, kadın ve erkeğin her ikisinin de eşit ve özgür haklara sahip bireyler olmasıyla mümkün olmaktadır. Modernleşme tarihimizden itibaren toplumsal yaşamımızda kadınlara yönelik olarak kullanılan baskıcı ve eril dilin sosyo-psikolojik ve kültürel nedenlerinin kaynağına inmek, romancılardan önce sosyal bilimcilerimizin incelemesi gereken konulardan biridir. Romancı ise olayların ve olguların panoramasını vererek bizlere ayna tutar. İnsanın yaşadığı değişimi ve dönüşümü dile getiren en gelişmiş edebî tür olması, romanı ayrıcalıklı bir konuma yerleştirmektedir. Bireyler arasında kültürel etkileşimi sağlaması ve kişinin yaşadığı dünyayı estetiğin sunduğu perspektifle algılamasında hayati bir öneme sahiptir. Kuşkusuz edebî türlerin tamamı insanın kaleminden çıkmış olmaları hasebiyle kurmaca bir nitelik taşımaktadır. Romanda geçen olaylar da itibarî bir özellik gösterir. Fakat romancı kurmaca dünya ile gerçek dünyayı benzer kılmalıdır ki okuyucu, romanda geçen olayların gerçek dünyada geçtiğini algılayabilsin (Tekin, 2018: 125). Keza İnsan hakikatini duyarlı bir tavırla işleyerek hayata ışık tutmakta

her zaman öncü bir rol üstlenen roman yazarları, romanın kendilerine sağladığı anlatım olanaklarını yaratıcı bir şekilde kullanarak onu muhteva olarak daha da zenginleştirmişlerdir.

İlk romanların yazıldığı Tanzimat döneminden günümüz Türk romanına kadar, romancılarımızın kadına yönelik şiddet konusunu işlemede henüz istenilen seviyede olmasa da, dönemseller içinde ele alındığında duyarlı ve öncü bir tavra sahip oldukları görülmektedir. Değnilmesi gereken bir başka önemli husus, sözü edilen bu romanlarda kadına yönelik olarak gerçekleşen şiddetin sadece erkeklerden değil, bazen kadının kendi hemcinslerinden de geldiğidir. Kadın hakları konusunda son derece duyarlı bir tavra sahip olan Ayşe Kulin, diğer birçok eserinde olduğu gibi bu romanında da özellikle kadına yönelik şiddeti işlemede kararlı bir tavır göstermektedir. Kadına yönelik şiddeti kadın sorunu özelinde ele alan yazar, romanın genel kurgusu içinde feminen bir üsluba sahip olsa da, politik bir bakış açısından ziyade insanî bir temanın inşasına girişmektedir. Tam da bu noktada gerçekliği temsil etmenin estetik sınırları ile sanatın kategorize edilemeyen katmanlı dünyasının poetik dili işlev kazanmaktadır. Üst düzey bir sanatsal yaratı alanı olarak romanın varoluşsal amacı, burada önem kazanmaktadır. Günlük yaşamın sıradanlığından uzaklaşıp yeni dünyalar keşfetmede roman, bizlere zengin olanaklar sunduğu gibi kurgu dünyasının yapay gerçekliği içinde metnin alt tabakalarına inmede olanca bir özgürlük de sağlamaktadır. Yaşadığımız dünyanın daha güzel ve anlamlı hâle gelmesinde geniş kitleler üzerinde eğitici, eğlendirici işlevinin yanında medeniyetin evrimsel sürecine ayna tutmakta da epistemolojik bir misyona sahip olan roman, modern çağın en etkili araçlarından biridir.

KAYNAKÇA

- Altunay, K. (2015). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türk Romanında İnsan Psikolojisi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Antakyalıoğlu, Z. (2013). *Roman Kuramına Giriş*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Arslan, Ö. Ö. (2010). Türk Romanında Kadın 1872-1900), (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aşkın, E. Ö ve Aşkın, U. (2017). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Yoksulluk İlişkisi: Aile İçi Şiddet Mağduru Kadınlar Üzerine Bir Araştırma. *Kapadokya Akademik Bakış/Cappadocia Academic Review*, 1(2): 16 -37.
- Aytaç, G. (2012). *Çağdaş Türk Romanı Üzerine İncelemeler*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Berktaş, F. (2003). *Tarihin Cinsiyeti*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Çoklar, I. (2007). Kadına Yönelik Cinsel Şiddetin Meşrulaştırılması ve Tecavüze İlişkin Tutumlar" (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Devellioğlu, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dursun, Y. (2011). Şiddetin İzini Sürmek: Şiddet Nedir?. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Güz, (12): 1-18.
- Erdemci, A. (2011). Ayşe Kulin'in Romanlarının Tematik Açısından İncelenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güngörmüş, Z.; Karadağ, G. ve Tanrıverdi, D. (2014). Kadınların Evrensel Sorunu: Şiddet. *ERÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, (2): 53-61.
- Karabulut, M. (2013). Tanzimat Dönemi Türk Romanında Kadın Üzerine Tematik Bir İnceleme. *Erdem*, (64): 49-69.
- N. Kemâl. (2018). *İntibah (orijinal metin)*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kulin, A. (2019). *Gece Sesleri*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Moran, B. (1998). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış*. (1.Cilt), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Oktay, E.Y. (2015). Türkiye'nin ve Dünyanın Ortak Sorunu: Kadına Şiddet. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, (64): 57-118.
- Özkan, S. (2018). Kadına Yönelik Şiddet ve Sosyal Medya Aktivizmi: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Örneğinde İçerik Analizi. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi*, (9): 57-69.
- Pamuk, O. (2011). *Masumiyet Müzesi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sağlam, M. (2014). Orhan Pamuk'un Romanlarında Erkeğin İktidarı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sancar, S. (2009). *Erkeklik: İmkânsız İktidar*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Sancar, S. (2014). *Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Scully, D. (2014). *Cinsel Şiddeti Anlamak*, (Çeviren: Ş. Tekeli ve L. Aytek), İstanbul: Metis Yayınları.

-
- Şeker, A. (2017). Türk Romanında Toplumsal Cinsiyet Açısından Kadın Temsillerine Yönelik Sosyolojik Bir Çözümleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of International Social Research*, 10 (54) : 641-652.
- Tanpınar, A. H. (2000). *Edebiyat Üzerine Makaleler*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tekin, M. (2018). *Roman Sanatı I*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Tökel, D. A. (2017). Niyet Boyutundan Kurmacayı Okumak: Yazarın Niyeti Romanın Oluşumu. *HECE, Türk Romanı Özel Sayısı*, 1(65/66/67) : 229-271, Ankara: Hece Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2009). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. <https://sozluk.gov.tr> adresinden erişildi.
- Yeşilçiçek, V. (2010). Ayşe Kulin'in 'Hayatı, Sanatı, Eserleri', (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, A. (2005). Türk Romanında Aile İçi Şiddet Teması. *Türkbilig Dergisi*, (10): 131-149.
- Yumru, D. (2016). Ayşe Kulin'in Yapıtlarında Toplumsal Sorunlar ve Eğitim, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Watt, I. (2018). *Romanın Yükselişi*, (Çeviren: Ferit Burak Aydar), İstanbul: Metis Yayınları.
-